

N:o 29.

Ank. till Riksd. kansli den 6 mars 1888, kl. 3 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner i fråga om
vården af enskildes skogar.*

Till lagutskottet har Andra Kammaren hänvisat två särskilda motioner, afgifna inom nämnda kammare af herr *J. Johnsson* i Thorsberg, n:o 15, och af herr *E. G. Fredholm*, n:o 108, i hvilka motioner föreslås åtgärder till förekommande af skogsförödelse å enskildes skogar.

Den sistnämnde motionären föreslår:

att Riksdagen för sin del ville antaga ordförandens i 1883 års lagutskott, herr Bergströms, i reservation afgifna förslag till »Lag angående skyldighet för enskilde skogsegare i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt», med den förändring i lydelsen, att de åligganden, som der föreslås skola tillkomma landstinget, måtte öfverföras på kommunen, hvadan landstingen skulle befrias från alla åtgärder i detta ärende, samt att denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1889.

Herr Johnsson åter anför:

»Åtskilliga förslag hafva blifvit framställda i syfte att genom lagstiftning hindra öfverafverkning af skogen inom landet, dervid olika

meningar gjort sig gällande, huruvida förbud för export af virke af mindre dimensioner skulle vara verksammast och lämpligt för målets vinnande, eller påbud för åtgärders vidtagande för återväxt skulle vara att föredraga. Dessa förslag hafva emellertid alla afsett att verksamt ingripa i kustorternas skogshushållning och de delar af landet, som äro försedda med lätta kommunikationer. Uppmärksamheten synes mindre hafva varit riktad åt de egentliga skogsbygderna, under förmenande att dessa, som saknade lätta kommunikationer, vore skyddade för öfverafverkning.

Att de i omförmälda syfte framställda förslag för kontroll öfver de enskilda skogarnes användande till afsalu blifvit, med undantag af lag för Vester- och Norrbotten samt Gotlands län, af representationen afböjda, tror jag icke vara att beklaga, då statens ingripande på den enskildes hushållning endast torde under trängande förhållanden motiveras. Dessa förslag hafva derjemte lidit af den väsentliga olägenhet att hindra jordegare att på förmånligaste sätt använda sin skog äfven för det fall, der öfverafverkning ej var att befara, hvarjemte staten för en effektiv kontroll af föreskrifter i berörda afseende skulle få vidkännas betydliga afgifter. Men att staten bör hafva sin uppmärksamhet fäst å denna i vårt land såväl i klimatiskt som ekonomiskt afseende så djupt ingripande näringsgren torde vara erkänt, likasom att tillbörlig hänsyn i detta afseende icke blifvit iakttagen, särskildt hvad de egentliga skogsbygderna angår.

Att den i gällande lag intagna bestämmelse, att nyttjanderätt till skog får upplåtas under femtio års tid, varit till oberäknelig skada för landet i sin helhet och åtskilliga orter i synnerhet, lär icke kunna bestridas. Om en eller annan hemmansegare i kustbygden, der skogsmarkerna äro i allmänhet skiftade, vårdslöst brukar sin skog, är detta af mindre betydelse, så länge större delen tager nödig hänsyn till återväxt och i öfrigt vårdar denna tillgång. Men att hela socknar, af flera kvadratismils område af gemensamma skogsmarker, tillåtas att under femtio års tid, således icke allenast för nuvarande hemmansegare utan ock för efterkommande, afhända sig all afkomst af hemmanens värdefullaste tillgång — deras skog — är af den betydelse för vissa orter, att dess bestånd på det allvarsammaste äfventyras. Förhållandet är i allmänhet, att efter det nyttjanderätt till skogen blifvit upplåten under den i lagen medgifna längsta tid eller femtio år, hafva hemman öfvergått till ny egare. Att denne, som genom förre egarens upplåtelse blifvit afstängd från möjligheten att under så betydlig tidrymd tillgodogöra sig något bidrag af hemmansdelens skog, kämpande med ett

ytterst dåligt jordbruk, som svårigen lemnar afkastning till odlarens utkomst, än mindre bidrag till skatter och onera, skall finna läget svårt, är naturligt, och följden blifver att, under tyngden af dessa bekymmer för en jemförelsevis obetydlig ersättning, nytt aftal om upplåtelse af smärre dimensioner på ytterligare femtio år slutes, hvarigenom hans efterträdare genom detta lika obetänksamma aftal beröfvas möjligheten att skogen för sin utkomst använda.

Hvarje fosterlandsvän måste med vemod och bekymmer betrakta förhållandena i dessa bygder, som genom sina stora materiella tillgångar, rätt använda, bort intaga en förmånlig ställning i ekonomiskt afseende, men genom brist på förtänksamhet utan tvifvel gå en dyster framtid till möte.

Till dessa förhållanden bär staten icke ringa ansvar, då jordegaren, till sin efterträdares förfång, tillåtits att upplåta all brukningsrätt till hemmans skog under så lång tidrymd, hvarigenom dessa orters skogstillgångar blifva för jordegaren oåtkomliga, och ur nationalekonomisk synpunkt så mycket mer betänkelig, som allt intresse för vård af skogen och dess återväxt undergräfvades; och då något skäl från skogsindustriens synpunkt icke föreligger, som talar för bibehållandet af stadgandet, att nyttjanderätt må få upplåtas under femtio år, likasom något intrång i jordegares fri- och rättigheter, genom en inskränkning i tiden för nyttjanderätt, icke göres, då den princip är fastslagen i gällande lag, att jordegare icke ega rätt att upplåta nyttjanderätt på obegränsad tid, får jag vördsamt hemställa, att Riksdagen för sin del måtte antaga följande ändring i kongl. förordningen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 16 juni 1875:

Aftal, hvarigenom nyttjanderätt till fast egendom å landet blifvit på viss tid upplåten, må ej gälla öfver femtio år. Dock att, der aftalet afser afverkningsrätt till skog, detta ej må gälla öfver tio år från den dag aftalet slutes.

Aftal om nyttjanderätt till hus och tomt i stad — — — ofvan stadgadt är.»

Det af herr Fredholm åberopade lagförslag, som finnes intaget i en vid lagutskottets utlåtande den 12 april 1883, n:o 24, fogad reservation, har följande lydelse:

»Lag angående skyldighet för enskilde skogsegare i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt.

Sedan särskilda författningar angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse på Gotland och å öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens och Vesterbottens län blifvit den 10 september 1869, den 29 september 1874 och den 23 juni 1882 utfärdade; samt derefter väckts fråga att jemväl beträffande den enskilda skogshushållningen i öfriga delar af riket meddela lagbestämmelser i syfte att förebygga befarad skogsbrist; så varder för de landstingsområden i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, eller de delar af samma områden, som Konungen, efter framställning grundad på ett af vederbörande landsting med två tredjedelar af de afgifna rösterna fattadt beslut, finner skäl bestämma, härigenom förordnad som följer:

§ 1.

Enskild jordegare vare pliktig att till skogsbörd bibehålla den egentliga skogsmarken, der den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage eller rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål.

§ 2.

Mom. 1. Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall bibehållas till skogsbörd; och lemnas ej fröträd, ungskog eller växande plantor qvar till den mängd och beskaffenhet, att deraf kan vinnas erforderlig återväxt; vare jordens egare skyldig att derom draga försorg. Gör han det ej, ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet att ej allenast, med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet anses erforderliga, vid vite ålägga jordegaren att dessa åtgärder inom viss tid och, der flere års tid dertill fordras, med viss del årligen fullborda, utan ock, om så nödigt pröfvas, ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, vid vite under förbud antingen så, att den ej må anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa demensioner ej må från egendomen säljas eller bortföras.

Mom. 2. Visas det att, sedan skog blifvit under förbud stäld, föreskrifna åtgärder vidtagits för skogsåterväxt å den afbrukade marken; varde förbudet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande återkalladt; dock åligge egare af skogen att åt densamma fortfarande egna den vård, som fordras för återväxtens betryggande, vid äfventyr att förbudet eljest förnyas.

Mom. 3. Hvad nu är sagdt om jordens egare skall, i fall jorden på grund af arrende eller dylikt aftal af annan innehafves, gälla för denne, med rätt för honom att, för den kostnad, han till befrämjande af skogsåterväxt fått vidkännas och sjelf ej vållat, i laga ordning söka ersättning af jordens egare.

§ 3.

Mom. 1. För utöfvande af uppsigt öfver efterlefnaden af denna lag skall vederbörande landsting för den tid och till det antal, landstinget bestämmer, välja tillsyningsmän, hvilka hafva till åliggande att, när föreskrift i lagen eller beslut, som med tillämpning deraf är gifvet, öfverträdes eller icke behörigen iakttages, derom hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande göra anmälan.

Mom. 2. Dessa tillsyningsmän skola aflönas af landstingsmedel, och må till sådan befattning ej utses tjenstförrättande jägmästare eller revirförvaltare.

§ 4.

Mom. 1. Göres sådan anmälan, som i 3 § sägs, eller förekommer eljest anledning dertill, att försummelse i afseende på skogsåterväxtens befrämjande skett, ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande, innan föreläggande enligt 2 § meddelas, att förordna lämplig, i skogshushållningen kunnig man att, jemte två ojäfvige, till biträde vid landtmäteriförrättningar utsedde gode män, vid syn, hvartill jordegaren kallas, förhållandet undersöka samt, der försummelse finnes ega rum, afgifva förslag till de åtgärder, hvilka i sådant afseende böra vidtagas, äfvensom till den tid, hvarinom arbetet skall vara afslutadt, och huru mycket deraf skall årligen verkställas. Kongl. Maj:ts befallningshafvande ege ock att, der det af omständigheterna påkallas, genom särskildt beslut, ställa skog tills vidare under sådant förbud, som i § 2 omförmäles.

Mom. 2. Kostnaden för syn, hvarom i denna § sägs, skall, då den för jordegaren föranleder något åläggande, som vinner laga kraft, af denne gäldas, men eljest, äfvensom då tillgång hos honom saknas, utgå af landstingskassan, hvaraf nämnda kostnad skall, om vederbörande det äska, förskjutas.

§ 5.

I fråga om kallelse å gode männen samt om ersättning till dem gäller hvad i afseende på deras biträde vid landtmäteriförrättningar är stadgad.

§ 6.

Vite, som enligt denna lag ådömes, tillfaller landstingskassan.

§ 7.

Den, som icke nöjes med Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, ege att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan inom den tid, som i kongl. förordningen den 14 december 1866 är föreskrifven för besvär's anförande i mål, som handläggas af förvaltande myndigheter och embetsverk; dock lände det öfverklagade beslutet till efterrättelse intill dess annorlunda förordnas.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1884.»

Såsom bekant är, aflät Kongl. Maj:t till 1874 års Riksdag en proposition, n:o 52, angående åtskilliga skogsväsendet rörande frågor och föreslog dervid bland annat Riksdagen att antaga ett propositionen bifogadt förslag till förordning angående enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt. Detta förslag förföll emellertid till följd deraf, att kamrarne fattade olika beslut.

Frågan har sedermera icke lemnats å sido. Redan påföljande år afgafs af dåvarande skogsstyrelsen ett förslag till förordning i ämnet, åsyftande en sammanjemkning af de olika meningar, som vid 1874 års riksdag gjorde sig gällande hos Riksdagens kamrar. Detta förslag jemte åtskilliga andra framställningar rörande enskildes skogsvård öfverlemnades den 12 oktober 1883 till domänstyrelsen med föreskrift att deröfver afgifva utlåtande. Sådant utlåtande afgafs ock af domänstyrelsen den 26 maj 1885 och finnes särskildt tryckt. Den 5 november 1886 föredrogs i statsrådet detta utlåtande jemte omförmälda, till domänstyrelsen öfverlemnade förslag och framställningar. I det yttrande, som härvid afgafs af dåvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet och hvilket jemväl finnes i tryck tillgängligt, erinrades, att de förslag till lagstiftning för enskildes skogar, hvilka vid olika tillfällen framstälts, gått i två riktningar, i det man antingen velat genom inskränkingar i egarens fria dispositionsrätt öfver skogen förebygga dennas förödande eller missvård, eller ock sökt genom föreskrifter om beredande af återväxt å afbrukad skogsmark sörja för uppkomsten af ny skog i den afverkades ställe. Sedan föredragande departementschefen derefter framhållit de svårigheter, hvilka mötte mot en lagstiftning i förstnämnda riktning, fortsätter han:

»De yrkanden på lagstiftningens ingripande i den enskilda skogshushållningen, hvilka på senare åren framträdt, hafva också i allmänhet eller företrädesvis afsett, icke att på ett eller annat sätt reglera afverkningen, utan att ålägga skogsegaren att efter afverkning sörja för återväxt. I hvad mån en dylik lagstiftning kan anses lämplig, blir naturligen i främsta rummet beroende deraf, huruvida särskilda åtgärder för att åstadkomma skogsåterväxt äro af behovet påkallade. Domänstyrelsen anför i detta hänseende: att skogens föryngring i allmänhet icke är äfventyrad, enär, enligt hvad äfven skogstjenstemännen vitsordat, inom största delen af vårt land sjelfsådd från fröträd eller kringliggande skog i de flesta fall är att påräkna; att detta särskildt är fallet i de orter, från hvilka den hufvudsakliga trävaruexporten eger rum och der de större kolförbrukande jernverken äro belägna; att följderna af skogarnes öfverdrifna anlitande också visat sig mindre deruti, att de afbrukade markerna förblifvit skoglösa än genom skogarnes utglesnande; samt att under sådana förhållanden en återplanteringslag skulle verka föga till skogstillståndets förbättrande. Förutom på Gotland, der likväl en skogslag med syfte att befordra återväxt redan är gällande, är det endast i Småland, Västergötland, Bohuslän, Halland, Skåne och Blekinge, som skogskultur, enligt domänstyrelsens uppgift,

gjort sig mera behöflig, och der således en återplanteringslag skulle kunna få någon betydelse.

Men äfven å de nu nämnda orterna skulle antagligen verkningarna af en sådan lag blifva långt mindre, än man deraf förväntat sig. Endast mera sällan förekommer nemligen, att skogen på en gång afverkas, under det att merendels, der icke ordnad skogshushållning eger rum, och särdeles på de talrika mindre egendomarne afverkningen sker genom planlös blädning och uttagande, ett efter annat, af de bästa träden hvar helst det faller sig för afverkaren beqvämast. Att vid ett sådant afbrukningssätt bestämma, om och när återväxten är äfventyrad, lär i de flesta fall blifva omöjligt; och lagen skulle således endast kunna ingripa i de jemförelsevis få fall, der totalafverkning egt rum, och fröträd, ungskog eller växande plantor icke qvarlemnats till det antal och den beskaffenhet, som erfordras för att deraf återväxt må vinnas.

En särskild och mycket stor svårighet vid uppställandet af en återplanteringslag möter i frågan, om och till hvilken utsträckning, vid bestämmandet af den mark, som bör till skogsbörd bibehållas, och hvarå således återplantering bör i händelse af behof verkställas, undantag må göras för mark, som betas. Den för Gotland gällande skogslagen gör i detta hänseende intet undantag; men så väl i den norrlandska skogskomiténs förslag af år 1870 som i de olika förslag till återväxtlag, hvilka år 1874 antogos af Riksdagens kamrar, äfvensom i skogsstyrelsens sedermera uppgjorda s. k. sammanjemkningsförslag har från skyldighet att derå besörja återväxt undantagits »nödig beteshage», och med hänsyn till rådande förhållanden inom de delar af landet, der, såsom jag i det föregående nämnt, en återplanteringslag egentligen skulle kunna anses behöflig, torde äfven kunna antagas såsom visst, att en återplanteringslag icke skulle kunna der bringas till stånd, med mindre ett dylikt undantag från lagens tillämpning medgåfves. Då någon i beskaffenheten af sjelfva marken grundad skilnad mellan skogs- och betesmark icke lär kunna uppdragas, är det sannolikt, att i de flesta fall den omständighet, att utmark blifvit till betning afstängd, skulle anses utgöra tillräcklig grund för att ställa marken utom lagens tillämpning; och särskildt torde detta blifva förhållandet i trakter, der enligt ortens sed skogsmarken i vidsträckt grad är föremål för betning, och hvarest, åtminstone för såvidt det gälde egendomar med icke alltför stora skogsarealer, helt visst hela den till egendom hörande utmark komme att betraktas såsom »nödig beteshage». Det utan tvifvel mångenstädes väl behöfliga medgifvandet att från skogsbörd undantaga

betesbage skulle sålunda öppna en temligen lätt utväg till lagens kringgående, så mycket betänkligare som företrädesvis egare af sådan skogsmark blefve i tillfälle att deraf begagna sig, der skogsproduktionens höjande är af behovet mest påkalladt.

Knappast i någon annan ort torde betning å utmarken förekomma i så stor omfattning som i Småland. Den stötesten för en återväxtlag, som detta förhållande och svårigheten att deri göra någon ändring innebär, har Kronobergs läns landsting i sitt år 1875 afgifna förslag till skogslag sökt att undgå genom att i förslaget intaga den bestämmelsen, att, der skogs- och betesmark vore med hvarandra så sammanblandade, att en bestämd gräns icke kunde emellan dem utsättas, de trakter, hvilka vore till betning tjenliga, skulle antingen få hållas uppröjda till beten eller ock vexelvis användas för skogsbörd eller till betesmark; dock under vilkor, att på hvarje egendoms, hemmansdels eller afsöndrad lägenhets jord så mycket växande skog qvarlemnades, som, med afseende på behovet i olika delar af länet, kunde anses fullt tillräckligt för egendomens behof. Först när detta vilkor blifvit öfverträdt, så att skogsbrist vore att å egendomen befara, skulle lagen kunna ingripa sålunda, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande egde förelägga jordegaren att under vissa år åstadkomma återväxt å så stort område af skogen, som motsvarade öfverafverkningen, samt intill dess ändamålsenliga åtgärder visades hafva blifvit härför vidtagna, ställa den återstående skogen under förbud emot annan afverkning än till husbehof.

Då skogs- och betesmarkerna inom länet vanligen med hvarandra sammanfalla eller förekomma i sådan omvexling, att de ej kunna särskiljas, är det att förutsätta, att den föreslagna lagen i regeln skulle komma till tillämpning endast i de fall, då afverkning drifvits utöfver gränserna för skogens förmåga att med husbehofsvirke förse den egendom, dit skogen hör, och att lagen sålunda i allmänhet skulle blifva gällande blott för egendomar med mindre skogsvidd, under det att skogsförödelse och försummelse att sörja för återväxt å egendomar med större skogsareal blefve utan all påföljd, för så vidt egaren endast iakttagit den försigtighet att qvarlemla växande skog, tillräcklig för husbehofvet. Förslaget synes vidare i praktiskt hänseende mindre lämpligt så till vida, som lagens ingripande, när skogs- och betesmark icke äro från hvarandra fullständigt afskilda, gjorts beroende af en utredning i hvarje särskildt fall rörande skogens tillstånd och egendomens behof af virke, hvilken torde komma att kräfva icke obetydliga kostnader. Och då härtill kommer, att det syfte, landstinget tydligen velat

med sitt förslag uppnå — förekommandet af skogsbrist å de särskilda egendomarne eller hemmanen — endast i högst ringa grad torde kunna genom den föreslagna lagen befordras, enär förbud, som enligt lagen meddelas emot annan afverkning än till husbehof, skulle återkallas, så snart skogsegaren visat sig hafva sört för återväxt, oberoende huruvida skogen dåmera förkofrats så, att den medgäfvé ökad afverkning, synes det ifrågavarande lagförslaget icke hafva på ett särdeles lyckligt sätt löst de svårigheter, som i ortens säregna förhållanden möta för uppställandet af en antaglig skogslag.

De anmärkningar, jag nu framställt emot de föreliggande särskilda förslagen till lagstiftning för den enskilda skogshushållningen, synas mig vara af den betydelse, att icke något af dessa förslag bör vinna godkännande.

Med hvilka svårigheter det i öfrigt är förenadt att i förevarande hänseende åstadkomma en lag, som kunde finnas någorlunda tillfredsställande, framgår tydligast deraf, att sedan i de yttranden, domänstyrelsen i och för afgifvandet af dess nu anmälda underdåniga utlåtande inhemtadt från skogstjenstemännen i orterna, flere af skogsinspektörerne uttalat sig för lagstiftningens ingripande i den enskilda skogshushållningen och ifrågasatt vissa åtgärder i sådant hänseende, de muntliga öfverläggningar i ämnet, hvilka senare förts vid det sammanträde i oktober 1884, dit domänstyrelsen inkallat samtliga skogsinspektörerne, icke ledt till annat resultat, än att desse slutligen utan någon meningskiljaktighet förenat sig i det utlåtande, att »lag för den enskilda skogshushållningen icke kunde för våra förhållanden uppställas, hvarför lagstiftningen ej heller numera syntes dem böra härutinnan ingripa.»

Den åsigt, som sålunda gjort sig gällande hos skogsinspektörerne, har omfattats äfven af domänstyrelsen; och dertill har jemväl landbruksakademiens förvaltningskomité slutit sig under framhållande: att den ändamålsenliga skötsel, hvaraf skogarnes framtida bestånd betingades, kunde vinnas endast genom en allmännare kännedom om skogarnes värde och betydelse samt rätta vård; att det vore från skogsläroverken och statens skogstjenstemän, som denna kunskap borde utgå och vinna spridning bland landets befolkning; samt att, i förening med det egna intresset, de exempel på en väl ordnad skogshushållning, hvilka lemnades af kronan och andra större skogsegare, den ledning och det biträde vid ordnande af den enskilda skogsskötseln, som erhöles af statens skogsingenjörer, samt slutligen de af hushållningssällskapen i nästan alla län vidtagna berömvärda åtgärder för skogshushållningens befordrande skulle säkrare verka till införande efter hand af en all-

männare god skogsvård, än skogsodlingstväng eller andra restriktiva åtgärder, hvilka icke skulle kunna öfvervakas utan sådan förstärkning af skogsstaten, att kostnaden därför skulle göra det hela praktiskt utförbart.

Då de myndigheter, hos hvilka sakkunskap i detta ämne företrädesvis torde vara att finna, sålunda enstämmt uttalat sig emot att lagstiftningen skulle för närvarande vidare, än som redan skett, ingripa i den enskilda skogshushållningen, har jag så mycket mindre skäl tillstyrka, att någon framställning i sådant syfte göres hos Riksdagen, som, efter hvad jag förut haft tillfälle anmärka, icke något af de förslag till en dylik lagstiftning, hvilka nu föreligga, torde kunna anses antagligt.

Det synes mig i öfrigt af den utredning, som nu åstadkommits, klart framgå, att förhållandena inom landets olika delar äro från hvarandra så vidt skilda, att en lagstiftning för hushållningen å enskildes skogar — derest en sådan skulle anses böra ifrågakomma — måste, för att kunna fylla sin uppgift, blifva mycket mångskiftande och gifvas olika innehåll allt efter förhållandena inom hvarje särskild ort. Man har hittills i allmänhet haft en alldeles motsatt uppfattning och ansett, att, om undantagslagar för den enskilda skogshushållningen befunnos nödiga, dessa borde i vidsträcktaste mån göras likartade. I öfverensstämmelse härmed var det ock, som man gick till väga vid 1874 års riksdag, då förhandlingarne rörde sig om antagandet af en återväxtlag, afsedd icke för någon eller några särskilda orter, utan att, i den mån vederbörande landsting derom gjorde framställning, vinna tillämpning inom alla de län, der behof af en dylik lagstiftning gjort sig gällande. Mig åter vill det förefalla, som gången af ett lagstiftningsarbete i förvarande hänseende borde blifva en helt annan och sådan, att det i främsta rummet borde vara fullständigt utredt, om för någon viss del af landet en särskild skogslag vore behöflig, och hvilket innehåll denna lag lämpligen borde ega, innan frågan derom underställes de lagstiftande myndigheternas pröfning. Och då det bör kunna antagas, att ortens invånare äro närmast i tillfälle att bedöma, om och på hvad sätt lagstiftningens ingripande i den enskilda skogshushållningen kan vara påkalladt, synes det mig, att, när en allmännare uppfattning om behofvet och lämpligheten af ett sådant ingripande i någon ort gjort sig gällande och funnit sitt uttryck i en framställning från den korporation, som företrädesvis kan anses representera den upplysta allmänna meningen i orten, eller länets landsting, deråt visserligen bör egnas ett icke ringa afseende.

Af de förslag till särskild skogslagstiftning för viss ort, hvilka nu blifvit inför Eders Kongl. Maj:t anmälda, är det emellertid endast ett, som har att stödja sig på en sådan grund, nemligen det af Kronobergs läns landsting år 1875 afgifna förslag till skogslag för länet, men, såsom jag i det föregående erinrat, äro hufvudpunkterna i detta förslag sådana, att jag icke finner mig kunna förorda detsamma till antagande.

Jag hemställer alltså, åberopande det nu anförda och med anhängan att framdeles få särskildt anmäla frågan om ändringar i den för Gotland gällande skogslagen, att Eders Kongl. Maj:t täcktes förklara samtliga de nu föredragna förslagen till lagstiftning för den enskilda skogshushållningen, vare sig i allmänhet eller för särskilda orter, icke böra föranleda vidare åtgärd.»

I öfverensstämmelse med denna departementschefens hemställan fattades ock Kongl. Maj:ts beslut.

Till de skäl, hvilka sålunda anförts mot en lagstiftningsåtgärd af sådan beskaffenhet som den i herr Fredholms motion föreslagna, har lagutskottet för sin del icke något att tillägga. Utskottet vill här endast erinra, att de särskilda länens landsting och hushållningssällskap, synnerligen de sistnämnda, egnat mycken uppmärksamhet åt den enskilda skogsvården och inom flera län anvisat betydliga belopp för dennas befrämjande; och synes man kunna hysa förhoppning derom, att enskilde skogsegare allt mera skola, utan att lagstiftningen behöfver ingripa, komma till insigt om nödvändigheten af en förbättrad skogsvård.

Utskottet får följaktligen hemställa,

- 1) att herr Fredholms motion icke må af Riksdagen bifallas.

Då utskottet vidare går att yttra sig öfver herr Johnssons förslag, vill utskottet till en början erinra, att den s. k. norrländska skogskomitén i sitt den 21 december 1870 afgifna betänkande, hvilket lades till grund för Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda, till 1874 års Riksdag aflåtna proposition angående åtskilliga skogsväsendet rörande frågor, förklarade sig anse en inskränkning i rättigheten att för viss tid upplåta mark för skogsbruk icke allenast vara af tillståndet inom Norrland

rättfärdigad, utan med tvingande magt påkallad. I synnerhet vore detta, enligt komiténs tanke, förhållandet beträffande det så ofta anlitade sättet att upplåta afverkningsrätt till skog, utan att jorden tillika afsöndrades. Det menliga inflytande dessa upplåtelser redan utöfvat och utan tvifvel än vidare komme att utöfva, såväl å skogarnes bestånd, som i flere andra afseenden, gjorde det till en angelägenhet af framtående vigt, att tiden för dylika upplåtelser begränsades, så att åtminstone en efterkommande hemmansegare, som önskade sjelf öfvertaga hushållningen med sin skog, icke måtte genom föregående aftal derifrån alltför länge hindras. I öfverensstämmelse med dessa åsichter föreslog komitén, bland annat, att upplåtelse af afverkningsrätt till skog på viss tid, utan att jorden tillika afsöndrades, ej måtte få ske för längre tid än högst tio år.

Uti det yttrande, som dåvarande skogsstyrelsen på nådig befallning afgaf öfver skogskomiténs betänkande och förslag rörande skogsväsendet i de norra länen, anförde skogsstyrelsen i nu förevarande ämne följande:

»Hvad angår skogsköp med flerårig afverkningsrätt, hvarom i § 48 föreslås bestämmelser, lär ej böra förbises, att dylika köp äro nödvändiga för tillgodogörande af de skogstillgångar, som i och för utdrifning, strömrrensning och flottning fordra så betydliga kostnader, att en hemmansinnehafvare ej mäktar anskaffa dertill nödiga medel, och hvilka skogstillgångar utan dessa köp mången gång skulle gagnlöst förspillas. Dock kan å andra sidan ej heller bestridas att skogsköpen, då afverkningskontrakten ej innefatta lämplig föreskrift om minimidimension för afverkningsbart virke, ofta medföra en skogssköfving, hvilken är så mycket mera att beklaga, som afverkningsrätten merendels upplåtits på den betydliga tiden af femtio år, under hvilken tid efterkommande således äro hindrade att disponera öfver skogen och att dermed iakttaga en sparsammare hushållning. — I anledning häraf instämmer skogsstyrelsen med komitén rörande behöfligheten att inskränka den tid, hvarunder afverkningsrätt må upplåtas, men då de ofvan omnämnda kostnaderna understundom äro så betydliga att köparen, för att jemte skälig vinst erhålla godtgörelse för dessa, kan behöfva lika lång afverkningstid som den, under hvilken kronoparker för närvarande enligt § 19 utsyningsförordningen få upplåtas, nemligen tjugo år, så torde samma tid äfven böra bestämmas såsom maximum för afverkningsrätt å här ifrågakvarande skogar.»

Då varande statsrådet och chefen för finansdepartementet uttalade i det yttrande till statsrådsprotokollet, hvaruti hemställes om aflåtande

till 1874 års riksdag af meranämnda Kongl. proposition, en med skogsstyrelsens åsigt väsentligen öfverensstämmande mening, men ansåg sig icke böra tillstyrka proposition i detta ämne, förr än det visat sig, hvilken utgång förslaget till förordning om skyldighet att sörja för skogsåterväxt komme att erhålla hos Riksdagen.

Äfven domänstyrelsen har i sitt ofvan anmärkta, den 26 maj 1885 afgifna utlåtande, under åberopande af de skäl, som anförts af den norrländska skogskomitén, hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida förslag borde utarbetas till lag om inskränkning af tiden för jords upplåtande till nyttjande.

Slutligen har ock i statsrådets och chefens för finansdepartementet jemväl här ofvan omnämnda yttrande till statsrådsprotokollet den 5 november 1886 i detta ämne anförts:

»Någon annan begränsning i detta hänseende är nu icke stadgad, än den som innefattas i förordningen den 16 juni 1875 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd, genom hvilken förordning tiden för dylika aftal, så vidt de afse fast egendom å landet, blifvit bestämd till högst femtio år.

Upplåtelser af afverkningsrätt till skog för lång tid hafva, i synnerhet inom Norrland, förekommit i stor utsträckning. Det ligger i sakens natur, att dylika upplåtelser i regeln måste medföra menliga följder för skogstillståndet. Skogen blir derigenom fullständigt eller i mer eller mindre grad undandragen jordegarens vård och öfverlemnad åt en köpare, som icke har annat mål än att, i den största utsträckning, afverkningsaftalet medgifver, och med de minsta möjliga uppoffringar tillgodogöra sig det befintliga skogskapitalet under den tid upplåtelsen varar. Någon egentlig omvårdnad kommer under sådana förhållanden skogen sällan till del, och verkningarne häraf blifva större och svårare att afhjelpa, i den mån afverkningsaftalet är utsträckt till en längre tidrymd.

Erfarenheten om det vanvårdade skick, i hvilket skogar vid utgången af längre afverkningsupplåtelser återfallit till sina egare, har visserligen, enligt hvad domänstyrelsen upplyser, i senare tider ledt till större varsamhet vid uppgörandet af dylika aftal likasom äfven det ökade tillfälle att köpa skogsmark, som genom nådiga förordningen angående hemmansklyfning och jordafsöndring af den 6 augusti 1881 blifvit beredt, bidragit att minska aftalen om förvärfvande af endast afverkningsrätt; men sådana aftal torde dock förekomma i den mängd, att, till förebyggande af dermed förenade skadliga följder, ett förbud

mot aftalens utsträckning till längre tid kan anses vara af behovet påkalladt.»

På hemställan af chefen för finansdepartementet öfverlemnades ärendet till justitiedepartementet för utarbetande af författningsförslag; men, så vidt utskottet har sig bekant, hafva åtgärder för sådant ändamål ännu icke blifvit vidtagna.

Vid öfvervägande af de skäl, hvilka sålunda andragits för en inskränkning af tiden för nu ifrågavarande nyttjanderättsaftals bestånd såväl i den föreliggande motionen som ock i samtliga här ofvan anförda yttranden, har lagutskottet funnit sig öfvertygadt om nödvändigheten af en åtgärd i oförmälda syfte. Utskottet föreställer sig dock, hufvudsakligen på de af skogsstyrelsen anförda skäl, att en tid af tio år såsom maximum möjligen skulle vara för kort. Ett sådant maximum synes likväl i hvarje fall icke böra sättas högre än tjugu år.

I brist af erforderlig sakkunskap i ämnets detaljer anser sig utskottet emellertid icke böra nu framlägga ett bestämdt förslag till författning i ämnet, utan hemställer,

2) att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i gällande bestämmelser om tiden för nyttjanderättsaftals bestånd, att aftal om afverkningsrätt till skog icke må gälla för längre tid än högst tjugu år.

Stockholm den 6 mars 1888.

På lagutskottets vägnar:

C. A. Sjöcrona.

Herrar *Liljesköld* och *Huss* hafva begärt få här antecknad, att de icke deltagit i behandlingen inom utskottet af herr J. Johnssons i Thorsbergs ifrågavarande motion.
